

tíðindablaðið

sosialurinn

Argjavegur 26
Postmoga 76,
3800 Tórshavn
telefon 11820

Útgevandi: p/f sosialurinn

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller

Politiskur- og fyrirtaksblaðstjóri: Krisjan Dahl

Blaðfólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen og Jóhann Mortensen

Uppseting: p/f sosialurinn. Prent: p/f pressan 1981

Føroyar og Latínamerika

RÁÐGEVANDI nevndin viðvíkjandi Førcyum hevur verið á vitjan. Útvarpið hevði samrøðu við nevndarformannin Niels Skak Nielsen. Seinastu tvey árinu hevur gongdin verið heilt út av lagi. Útlitið er dapurt.

FØROYAR ERU tað landið, sum hevur ta størstu uttanlandsskuldina í øllum Europa. Vit skulu líka til Latínamerika fyri at finna nakkað, sum er líka ringt ella verri. Vit finga at vita, at uttanlandsskuldin svarar til 60 pst. av bruttotjóðarframleiðsluni. Til sammetingar varð nevnt, at danska uttanlandsskuldin svarar til 40 pst. av teirra bruttotjóðarframleiðslu.

UM ORSØKINA til ta skeivu gongdina segði formaðurin í ráðgevandi nevndini júst tey somu orðini sum javnaðarflokkurin hevur sagt ferð eftir ferð tey seinastu árinu. Meginorsøkin er landsstýrisins politikkur í skipailegumálum. Tað totala forboðið fyri innflutningi av skipum hevur ført til at gomul skip verða seld fyri heilt órimligar prisir.

HETTA HEVUR fleiri skaðiligar avleiðingar við sær. Teir sum selja fáa nógvan pening til nýtslu. Hetta ókir um forbrúkið. Hetta ókir eisini um innflutningin og gjaldsjavnahallið. Teir sum keypa skulu útvega munandi meir pening enn annars hevði verið neyðugt. Hetta ókir um uttanlandsskuldina. Og tá skip gerast ov dýr, so ókir tað um krøvini til tað almenna. Meiri peningur skal úr ráðfiskagrunnum.

ALT HETTA hevur javnaðarflokkurin víst á í meira enn tvey ár. Men tað hevur verið sum at tosa fyri deyvum oyrum. Sum at sletta vatn á gás. Men nú hevur so formaðurin í ráðgevandi nevndini sagt tað sama. Politikkurin hjá landsstýrinum hevur ført til, at gomul skip eru vorðin ov dýr. Hetta hevur ført til strið privata peningarnýtslu. Hetta hevur eisini ført til størri uttanlandsskuld. Hetta hevur somuleiðis ført til størri almennan stuðul til fiskivinnuna. Og hetta er meginorsøkin til ta vánaligu støðuna.

TA SITANDI lögmaður sat sum leiðari fyri andstöðuna á tingi, fanst hann oftast at uttanlandsskuldini. Satt at siga var hann tann fyrsti føroyski politikkarin, sum fór at tosa um stóra og vaksandi uttanlandsskuld. Hann sammetti altíð ta føroysku uttanlandsskuldina við ta dansku. Hann helt, at nú stóð illa til, tí okkara uttanlandsskuld var ájavnt við ta dansku pr. íbúgva.

Í DAG MUNAR tann danska uttanlandsskuldin onki ímóti okkara. Tann føroyska uttanlandsskuldin er hávaðruferð ta dansku. Skulu vit sammeta ta føroysku uttanlandsskuldina við nakað, so skulu vit til londini í Latínamerika.

OG TAÐ ER veruliga munur á. Fyri fyra árum síðani kundu vit sammeta okkara uttanlandsskuld við ta dansku. Í dag finna vit onki land í Europa, sum vit kunnu sammeta okkara uttanlandsskuld við. Vit skulu til londini í Latínamerika.

Orð og innihald

Oddagreinin í Sosialinum tann 5. júní inniheldur nakrar misskiljingar, sum eg fegin vil hjálpa til at rætta:

1. Sagt verður um tey borgarligu bløðini:

»Tá hesi bløð umrøða tey kommunistisku londini, nýta tey altíð orðafellið »tey socialistisku londini«.

Fyrsta misskiljingin: Tað finnst eingi kommunistisk lond. Ikki eitt land nevnt seg so. Sambært allari teori kann eitt samfelag fara at nevna seg kommunistiskt tann dag, tá nóg mikið er av øllum og, »øll arbeiða eftir førumuni og fáa eftir torvi«.

Onnur misskiljingin: Øll tey londini, sum politiskt eru undir leiðslu av kommunistiskum flokkum, pluss nøkur onnur, nevna seg socialistisk. Hetta orðið er ofta partur av landsins offisiella navni. Dømi: Sovjetsamveldið eitur Sojus Sotsialistiskikh Sovjetskikh Respublikkh.

Triðja misskiljingin: Tey borgarligu bløðini (t.e. tann kapitalistiska propagandan) brúka júst orðið »kommunistiskt« um tey socialistisku londini, og tey brúka tað væl at merkja sum ókvæmis- orð og ikki sum eitt víðsýndligt ella fakligt heiti. Tann kapitalistiski heilavátturin hevur arbeitt so væl, at t.d. eingin miðalamerikanari fær seg til at siga orðið »kommunist« uttan við einum óhoyriligum »damned« frammanfyri.

2. Um innihaldið í sosialdemokratiskum politikki sigur oddagreinin víðari:

»Røymdirnar hava sýnt, at besta og tryggasta bolverkið ímóti kommunismuni júst er tann sosialdemokratiski politikkurin.«

Hetta er so satt, sum tað er sagt. Og uppaftur sannari verður tað, um vit umbýta orðið »kommunismuni« við orðið »socialismuni«. Tað gongur ein sera greið linja frá tí kapitalismubjargandi gustav Noske í Týsklandi í 1919 til tann atlantiska og rakettforlípta Francois Mitterand í 1984. Og í Svøríki t.d. hava sosialdemokratarnar tað mesta av hesari öldini havt tað politiska valdið — og umstíð kapitalismuna trúfast og effektivt og verið »tað besta og tryggasta bolverkið« móti socialismuni.

3. Í endanum á oddagreinini verður sagt: »Jú longri fólk koma niður í sosiala armóð, jú størri gerst longulin eftir einum politiskum streymskifti.« Hetta kann sigast klárari. Til dømis soleiðis: Kapitalisman kúga og útpínir tann stóra fólksmeyrlutan, til hann ikki tolir meir, men tekur sær um reiggj, kollveltir kapitalistaveldið og setir sosialismu í staðin. Tað festasta dømið er Nicaragua.

4. Um definitionir. Handan oddagreinin visir, hvussu avgerandi tað er, at orðini, sum brúkt verða, hava eitt greitt og vældefinerað innihald. Sosialisma merkir, at

framleiðsluamboðini (jórð, skip, virki o.s.fr.) eru samogn (landsogn ella sum samvinnufelag, co-op). Kapitalisma merkir, at framleiðsluamboðini eru privatogn (einstaklingaogn ella sum partafelag). Hetta, ognarviður-skiftini í samfelagsins búskaparliga grundvølli, er avgerandi fyri alt prátt um politikk. Tað ber til at siga, at hetta er høvuðsspurningurin í allari samfelagsfrøði í tjugundu öld: skal kapitalisman sleppa at halda fram við síni profittjagstran og sinum kríggjum, ella skal hon avsigast og ein annar samfelagsformur setast í staðin? Mongum er torført at geva eitt greitt svar, sum eisini er vandaleyst. Kapitalisman er sterk. Hon hevur nógvar atomrakettil. Hon er fødd í synd (kolonialismuni), og hon hevur livað av kríggjum og krigsfyrirreiking. Og nú, tá hon óttast, at dagar hennara eru taldir, hótir hon við at taka okkum øll við sær í atomgrøva.

Allir tankar um frið og demokrati og javnrætt og lívskvalitet o.s.fr. mugu siggjast á hesari bakgrund. Um Sosialurin ynskir at vera á hædd við okkara tíð, so tekur hann støðu til tíðarinnar høvuðsspurningar við klárum og upplýsandi orðum. At snobba niðureftir, t.e. fyri teimum heilablastu antikomunismunum, gevur stökkutan hita.

Dia

Børn og dagrøkt

Svar til lesarabrev í Dagblaðnum tann 30.5.84.

Tá vit vera settar sum dagrøktarmammur, fáa vit reglugerð, sum vit skulu halda okkum til.

Royndartíðin er 3 manaðer. Í okkara reglugerð stendur m.a. at barnið eigur at fáa tær

máltaírnar, ið familjan hevur, meðan barnið er í heiminum.

Mótvegis barnagørnum og veggustovum, skal dagrøktin ikki verða sum ein institútión, men heldur sum eitt heim. Tí verður tað sjálvandi ymiskt frá heimi til heimi. Viðvíkjandi deg- og náttur tey flestu børn í barnagardi ikki dagurða, men mugu hava matpakka við sjálvi. Eiheldur fáa børn í veggustovu og barnagardi morgunmat, sum vit allar oftast geva »okkara« børnum.

Fær barnið tann neyðuga matin heima, man bera illa til at barnið vera undirernæði og mistrívast máti viðvíkjandi hjá okkum.

Havast skal í huga at barnið skal hava etið og vera reint, áðrenn tað kemur í dagrøktarheimið. Í meðal eru 3-5 børn í

høvrum heimi, men at vit hava barnið einans fyri pengarnar skyld vilja vit ikki góðtaka, tí ikki ber til at passa annars manna børn ár eftir ár, um áhugin er ikki fyri børnum. Viðmerkjað kann at flestu dagrøktarmammur í Havn hava hildið út í 5-7 ár.

Viðvíkjandi ónøgðini hjá viðkomandi, hevði verið beinast fyrst at tosa við mammuna í passar tíni børn, harnaast farið til leiðsluna fyri dagrøktina, hvat tá hevði fingið loyst trupulleikarnar, áðrenn tað fór í bløðini. Tað hevði sement seg betur.

P.S. Um vit hildu, at børn okkara vóru undirernæði, valdu vit heldur at passa tey sjálvi og verið pengarnar fyri uttan.

Nevndin fyri felagið Dagrøkt

HONDA
lak&rust
garanti

-findes ikke bedre

Nógv innsent má bíða

Av tí at vit hava fingið rættiliga nógv innsent tilfar, og tí okkum á blaðnum tørvar setiorku, eru vit noyddir at minka um vanliga 24-síðu Sosialin. Tí kemur eingin barnasiða hesuferð, og tí mugu nógv lesarabrev liggja til næstu ferð.

Vit skulu eisini minna á, at brev, sum vit ikki vita, hvør hevur skrivað, koma ikki í blaðið.

Blaðstj.